

MINHAJUL ABIDEEN

*Jumalan palvelijoiden
parhain tie*

**Imaami Abu
Hamid al-Ghazali**

**Imami Abu Hamid
Muhammad Al-Ghazali**

***JUMALAN PALVELIJOIDEN
PARHAIN TIE***

MINHAJUL ABIDEEN

Kustantaja:
BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja:
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-498-369-3

(Suomennoksen julkaisusta vastaa Iiro Nordling)
Vantaa 2016

SISÄLLYS:

Kääntäjän alkusanat

Imaami al-Ghazalin elämästä (s. 8)

Alkuun (s. 10)

LUKU YKSI

Tiedon ja tuntemuksen arvo (s. 19)

LUKU KAKSI

Katumuksen laakso (s. 27)

LUKU KOLME

Esteiden laakso (s. 39)

LUKU NELJÄ

Ongelmien laakso (s. 81)

LUKU VIISI

Sysäyksen ja kannustusten laakso (s. 119)

LUKU KUUSI

Palvontaa tuhoavien tekijöiden laakso (s. 143)

LUKU SEITSEMÄN

Ylistyksen ja kiitollisuuden laakso (s. 173)

Loppusanat (s. 199)

Kääntäjän alkusanat

Maailman luomisesta saakka Ylevä Allah on lähettänyt ihmiskunnalle hengellisiä oppaita ja johdattajia, alkaen hazrat Adamista (as) ja päättyen hazrat Muhammadiin (saas), jonka jälkeen ei ole tuleva uusia profeettoja. Ylevä Allah on kuitenkin kaikkina aikoina luonut ja on yhä luova toiminnan miehiä, joiden tehtävänä on oikean uskonnon ylläpitäminen ja ihmiskunnan johdattaminen tänä materialismin aikanaikin täysin vailla henkilökohtaisten etujen etsintää.

Eräs näistä aikansa tärkeimmistä henkilöistä oli Hujjatul Islam, Abu Hamid, Muhammad bin Muhammad AlGhazali (ra), joka syntyi 400luvulla hijran (islamin ajanlaskun alun, so.v. 622 jKr) jälkeen ja kuuluu islamin historian vaikutusvaltaisimpiin ajattelijoihin. Tämä aikansa johtavin oppinut esitteli teoksissaan islamia ajatteluna ja filosofiana niin taitavasti ja miellyttävästi, että kaikenlaiset ihmiset hyötyvät niistä yhä vieläkin kokien uskonnollisen mullistuksen elämässään. AlGhazali kirjoitti lukemattomia teoksia eri aloilta, kuten tafsiir (Koraanin selittäminen), fiqh (islamin lainsäädäntö), tasawwuf (islamilainen mystiikka, suufilaisuus), kalam (teologia) ja filosofia. Näistä hän erikoistui tasawwufiin. Hänen teoksistaan kuuluisin on Ihyaa` ulumuddiin, jolle Ylevä Allah on suonut niin laajan suosion, että ihmiset kaikista yhteiskuntaluokista suuresta yleisöstä korkeasti oppineisiin ovat hyötyneet siitä. Se kuvastaa hänen kokonaisvaltaista näkemystään, sunnalaisuuden ja suufilaisuuden kattavaa synteesiä, jota monituhatsivuisuudestaan huolimatta otetaan yhä uusia painoksia kaikkialla islamilaisessa maailmassa. Oikeaoppisuudessaan ja älykkyydessään sen näkemys onnistui yhdistämään ”sydämen uskon” islamin fundamentalistisempaan tulkintaan syvällisen johdonmukaisesti.

AlGhazali vastusti suufilaisuuden äärimuotoja, joissa luovuttiin lain kirjaimellisista tulkinnoista ja sunnan noudattamisesta. Hän korosti Koraanin ilmeisten merkitysten olevan lain perusta ja kaikille välttämättömiä, mutta Koraanin sisäisten merkitysten avautuvan harvemmillä sydämen näkökyvyn ja spirituaalisesta maailmasta saatavan valon avulla. (Suufilaisuudesta ja AlGhazalista voi lukea suomeksi mm. Jaakko Hämeen Anttilan kirjasta ”Jumalasta juopuneet.”)

Käännösten ongelmana on mm. sopivien ilmausten löytäminen niille alkukielen sanoille, joille ei toisessa kielessä löydy suoraa vastinetta. Vuosisatoja aiemmin kirjoitettujen kirjojen tyyli voi myös tuntua hyvin vieraalta. Tästä syystä kääntäminen voi olla vaikeampaa kuin alkuperäisteoksen kirjoittaminen on ollut. Olen pyrkinyt mahdollisimman suureen uskollisuuteen alkuperäisille merkityksille ehdottoman sanatarkkuuden sijasta. Olen tietoinen puutteistani ja rajoituksistani ja tiedän tehneeni virheitä työssäni. Rukoilen Ylevää Allahia siunaamaan tämän teoksen kirjoittajaa, kääntäjää, julkaisijaa ja heidän kaikkien vanhempia. Tehköön Allah tästä kirjasta hyödyn ja johdatuksen lähteen muslimummalle.

Suomentajan lisäys:

Käännöksen kääntäminen on vaarallista siksi, että alkuperäistekstistä voidaan etääntyä kauaskin. Luettuani Ihyaa ja MinhajulAbideeniä englannin kielellä koin kuitenkin niin suurta varmuutta ja innostusta, että halusin välttämättä välittää oman kokemukseni suomalaisille muslimeille. Koska tunnen islamia kahdeksan vuoden uskonnonharjoituksen ja lukemisen perusteella, uskoin pystyväni välttämään karkeita väärinkäsityksiä ja välittämään tekstin alkuperäisen sanoman vähintään tyydyttävästi. Olen kääntäessäni jatkuvasti rukoillut Ylevän Allahin suojelusta virheitä vastaan. Olen lyhentänyt ja tiivistänyt alkuperäistekstiä hieman, lähinnä kohdissa, jotka tuntuivat kaukaisilta nykypäivän lukijoille, kuten suufilaiseen erakkoelämään vetäytymisen ehdoista keskusteltaessa. Joidenkin lukujen rakennetta olen muokannut hieman selkeämmäksi. Koraaninkohtien suomennokset olen lainannut etupäässä Jaakko HämeenAnttilan käännöksestä.

Julkaisijan huomautus

Kieliä runsaasti opiskellut naishenkilö, joka tämän käänsi ja pyysi julkaisemaan oli sisällä tässä aiheessa. Se näkyy käännöksen humanina ja hengellisenä sävynä. Helsingin yliopiston arabian kielen laitos on käännetty Ghazalin teoksia kielitieteellisenä harjoituksena Hämeen-Anttilan ohjauksessa. Ne ovat ansioikkaita. Tässäkin on syytä kehottaa lukijoita, joita kiinnostaa syventää tietämystään Imaami Ghazalin elämästä ja ajattelusta, tutustumaan heidänkin tuotoksiinsa.

Uskon lukijoiden arvostavan tämän hengellisen etsijän käännöstä. Tällaisessa kirjassa se toimii mainiosti.

Iiro Nordling

Imaami al-Ghazalin elämästä

Abu Hamid Muhammad ibn Muhammad Al-Tusi AlShafi`i Al-Ghazali – olkoon Allah häneen tyytyväinen syntyi vuonna 450 A.H. Ghazalassa Tusin lähellä, iranilaisen Meshedin lähistöllä. Hän sai peruskoulutuksensa kotikylässään ja siirtyi 20vuotiaana Nishapurin Nizamiyahmedreseeseen, islamilaisen oppineisuuden tärkeään keskukseen. Shaikh Imamul Haramainin, Abul Ma`lin (ra) johdolla hän opiskeli hadithien tiedettä ja kirjoitti monia kirjoja. Hän voitti aikansa oppineet akateemisissa keskusteluissa ja väittelyissä. Bagdadin suurvisiiri NizamulMulk Tusi kutsui kuulun oppineen hoiviinsa ja nimitti hänet Nizamiya yliopiston professoriksi, missä hän ohjasi satoja opiskelijoita neljän vuoden ajan.

Vuonna 1105 A.H. hänen ajattelunsa tuli taitekohtaan; hän jätti korkean asemansa ja nauttimansa kunnioituksen ja vaelasi Bagdadista Syyriaan, missä eli eristäytyneenä Jami`ssa, Damaskoksessa ja Jerusalemissa ja suoritti pyhiinvaelluksen kahteen pyhään kaupunkiin (Mekkaan ja Medinaan). Hän asui myös Aleksandriassa, Egyptissä. Hallitsijan pyynnöstä hän palasi opettajaksi Nishapuriin, mutta muutti kahden vuoden jälkeen takaisin kotikyläänsä, minne perusti medresen ja hengellisen laitoksen oppilailleen. Hän eli uskonnollisille tehtäville omistautunutta, eristäytynyttä elämää kuolemaansa saakka v. 1111 jKr.

Minhajul Abideen oli hänen teoksistaan viimeinen, ja sitä pidetään ylittämättömänä kuvauksena tasawwufin tieteestä. Imaami saneli sen muutamille valituille oppilailleen, joista yksi oli Shaikh Zadah bin Abdullah (ra).

Imaami Ghazalin hyveistä ja saavutuksista kerrotaan lukemattomissa historiankirjoissa. Vain yksi tapaus kuvatkoon tässä hänen korkea-arvoisuuttaan: Shaikh Abul Hasan Shazli (ra) näki hengellisen ilmestyksen tilassa (kashf) Pyhän Profeetta Muhammadin (saas) istumassa toisten profeettojen (as) seurassa, hazrat Musaa (Mooses) ja hazrat Isaa (Jeesus) vastapäätä. Hän kertoi näille ylpeydestä, jota tunsivat imaami Ghazalin kuulumisesta omaan ummaansa (muslimeihin).

Suokoon Ylevä Allah hyväksyntänsä tälle vaatimattomalle käänökselle ja sallikoon sen koitua ihmisten siunaukseksi; tuottakoon se meille kaikille ansioita Tuonpuoleista varten. Aamiin.

Alkuun

Kaikki kunnia ja ylistys Allahille, Armeliaalle, joka loi maan ja taivaat absoluuttisella voimallaan, ja joka mittamattomalla viisaudellaan asetti kaiken kohdalleen maailmankaikkeudessa. Hän loi dzinnit ja ihmiset vain palvomaan Itseään tottelevaisuudessa, kuten Pyhässä Koraanissa sanotaan (51:56). Tämä tie näkyy suorana ja valaistuna niiden edessä, jotka haluavat noudattaa kuuliaisuutta. Monenlaiset todisteet ja johdatukset ovat tarjolla sille, joka näkee ja ymmärtää. Kuitenkin vain Ylevällä Allahilla on voima johdattaa, kenet tahtoo, oikealle tielle tai harhan pimeyteen ja eksytykseen. Hän tietää varsin hyvin, ketkä seuraavat oikeaa tietä, ja ketkä vaeltavat eksyksissä.

Rajattomasti salameja ja daruudia (tervehdyksiä ja armoa) Allahin Lähettiläälle Muhammadille (saas = rauha olkoon hänen kanssaan), profeettojen (as=rauha heille) ja lähettiläiden johtajalle sekä hänen perheelleen ja jälkeläisilleen Tuomion päivään saakka.

Johdattakoon Allah armossaan kaikkia muslimeja Häntä miellyttäviin tekoihin. Uskollisuus ja tottelevaisuus Allahia kohtaan ovat kaiken tiedon etsinnän ja opiskelun tavoite ja hedelmä. Elämän tärkein saavutus ja olemassaolon ylin tavoite ilmenevät alistuvaisuudessa ja Allahin palvelemisessa. Tätä tietä ajatellessani ymmärsin sen hyvin vaikeaksi seurata; se koostuu työntäyteisistä, avarista laaksoista, esteistä ja vaaroista. Rosvot ja salaiset viholliset (kuten Saatana ja ihmisen oma alempi minä) vaanivat, ja vain muutamat ystävät osoittavat avuliaisuutta. Koska tämä on Paratiisiin vievä tie, sen on oltavakin vaikea ja vaarallinen. Pyhä Profeetta Muhammad (saas) sanoi: ”Paratiisi on ympäröity epämukavilla

ja hankalilla asioilla, ja Helvetti on ympäröity himon ja halun kohteilla.” Paratiisia tavoittelevan on siis läpäistävä vaikeuksia ja epämukavia tilanteita tässä elämässä, kun taas Helvettiin matkaava on omistautunut himojensa ja halujensa tyydyttämiseksi. Profeetta (saas) sanoi myös: ”Varokaa! Paratiisi sijaitsee korkealla, jyrkän nousun päässä, mutta Helvetti sijaitsee matalalla, alavalla maalla” (ja sinne on siis hyvin helppo päästä).

Toisen ongelman muodostavat ihmisen heikko luonto ja maailman moninaiset koettelemukset. Uskonnolliset asiat vaatisivat täyttä huomiota, mutta ihmisen käytettävissä oleva aika on rajallinen johtuen hänen paneutumisestaan maallisiin asioihin. Elämä on lyhyt, ajan koettelemukset ankaria ja kuolema lähellä. Tätä tietä vaeltavan on tiedettävä, että eräät varusteet ovat ehdottoman välttämättömiä selviytymiselle, ja näitä varusteita eivät ole mitkään muut kuin Allahin palvonta ja tottelevaisuus Häntä kohtaan. Jollei ihminen ole huolehtinut näistä varusteista eläessään, kuoleman jälkeen niitä on mahdoton hankkia. Niillä varustautunut sitä vastoin menestyy sekä tässä elämässä että tuonpuoleisessa. Niitä vaille jäävä kokee karvaan tappion ja on tuomittu tuhoutumaan. Tämä tie on siis todellakin vaarallinen.

Uskon tielle lähteviä on vähän. Vielä vähemmän on niitä, jotka toteuttavat aikomuksensa lujan päättäväisesti. Perille pääseviä on vieläkin vähemmän. He ovat kunnioitettuja palvelijoita, jotka Allah SWT on valinnut lähimmikseen. Hän on toiminut heidän auttajanaan ja suojelijanaan ja avannut heille Paratiisin armossaan ja armeliaisuudessaan. Lukekoon Allah armossaan meidät kaikki noiden menestyksekkäiden ja onnekkaiden joukkoon.

Huomattuani Paratiisin tien niin vaikeaksi näin huolta valmistautuakseni sitä varten, ja löysin muutamia hyödyllisiä

apukeinoja, joiden uskon olevan avuksi, jos Allah suo. Niihin kuuluvat taito palvella Allahia ja tämän kyvyn toteuttaminen käytännössä sekä tarpeellisen tiedon hankkiminen. Nämä voidaan hankkia vain Allahin avulla. Niiden vuoksi olen kirjoittanut monia kirjoja, joita ihmiset ovat moittineet epäonnistuttuaan ymmärtämään niiden filosofisia hienouksia. Tämä ei ole yllättävää, sillä ihmiset eivät ole säästäneet Maailmojen Herran Kirjaakaan tyytymättömiltä kommenteiltaan, kuten sanotaan ayassa (Koraanin jakeessa) 6:25. Oppineiden ja viisaiden ei kuitenkaan sovi kinastella Allahin luotujen kanssa, vaan kohdella heitä ystävällisesti. Siksi rukoilin Allahia, Kuninkaiden Kuningasta auttamaan minua sellaisen kirjan kirjoittamisessa, jonka kaikki voivat hyväksyä ja hyötyä siitä. Maailmojen Ylläpitäjä, joka vastaa avuttomien rukouksiin, hyväksyi pyyntöni ja opetti minulle diinin (uskonnon) salaisia merkkejä ja asioita sekä ainutlaatuisen tavan kirjani sommitteluun, josta kerron nyt. Kun ihminen ensimmäistä kertaa lähtee matkaan palvonnan tiellä, hän saa Allahilta johdatusta ja apua. Koraanissa sanotaan: ”Se, jonka rinnan Allah on laajentanut Islamille, on Herralta saamassaan valossa.” Myös Profeetta Muhammad kertoi, miten jumalainen valo avaa, laajentaa ja kehittää sydäntä, ja hänen seuralaisensa kysyivät, mistä tuon valon vaikutukset voi tunnistaa. Profeetta vastasi: ”Etäännyntymisen tunteena harhan ja petkutuksen tyyssijasta (eli maailmasta), kääntymisenä ikuista asuinsijaa kohti ja huolellisena valmistautumisena kuolemaan ennen kuin se saapuu.” Jos jollakulla on nämä merkit sydämessään, valo on astunut siihen.

Kun sydämessä herää aikomus lähteä palvonnan tielle, ihminen alkaa ajatella Allahilta saamiaan siunauksia kuten elämä, voima, viisaus, puhekyky, joilla hän suojautuu koetelemuksia vastaan. Hänessä herää uskomus, että kaikki

nämä siunaukset antanut voima saattaa rangaista ja riistää lahjansa pois, jollei ihminen osoita kiitollisuutta ja kuuliaisuutta. Hän alkaa myös ajatella, että todellinen hyvän tekijä (Allah) on lähettänyt profeettoja toimittamaan ihmisille tietoa itsestään. Nämä profeetat tekivät Allahin avulla yliluonnollisia ihmetekoja, jotka ovat ihmisvoimien ulottumattomissa. He opettivat ihmisille, että näillä on yksi elättäjä, Herra, jolla on voima kaiken yli, Kaikkietävä, Ikuinen ja Loputon. Hän pyytää sinua tekemään hyvää ja luopumaan synneistä ja paheista. Hän on kykenevä palkitsemaan tottelevaiset ja rankaisemaan tottelemattomia. Hän tuntee sydämen salaisuudet ja sen pienimmätkin liukahdukset. Hän on luvannut pelastuksen ja varoittanut rangaistuksestaan. Hän on käskennyt ihmisiä noudattamaan säännöllisesti ja jatkuvasti sharii`an määräyksiä.

Kaikki nämä opetukset luovat Allahin palvelijoinen sydämissä lujan uskon niiden rationaaliseen mahdollisuuteen, ja ettei mikään niistä ole rationaalisesti mahdotonta. Tämä usko herättää ihmissydämissä pelon Ylevää Allahia kohtaan ja huolen tilivelvollisuudestaan Hänen edessään. Tämä pelko ja huoli herättävät heidät huolettomasta välinpitämättömyydestään, pakottavat kohtaamaan viimeisen totuuden (tilivelvollisuudestaan Tuomion päivänä) ja hajottavat kaikki selitykset, tekosyyt ja puolustukset sekä ajavat heidät mietiskelemään Allahin merkkejä. Tämän kaiken tuloksena tervejärkinen ihminen alkaa etsiä turvaa ja keinoja pelastukseen. Näin hänelle näyttäytyy tiedon etsinnän tie, tiedon maailmankaikkeuden Luojusta. Häntä johdatetaan näkemään maailman luoja sen ihmeitä pohdiskelemalla; näin hän alkaa uskoa näkymättömään ja ymmärtää, että hänellä on vain yksi hallitsija, joka on määrännyt hänet seuraamaan lakejaan, tekemään hyvää ja kääntymään pois pahasta. Näin ollen,

palvonnan ensimmäinen laakso on luomakunnan tutkaileminen sen Luojaan osoittavan tiedon saavuttamiseksi. Allahin palvelijan on välttämätöntä miettiä huolellisesti merkkejä ja todisteita tämän vaikean laakson ylittämiseksi ja seurata uskonnollisia oppineita, jotka kykenevät johdattamaan ihmisiä Tuonpuoleisen tiellä. Onnistuttuaan Allahin avulla vaeltamaan tämän laakson halki hänellä on täydellinen usko ja luottamus näkymättömään todellisuuteen, Allahiin, Hänen ilmoituksiinsa ja lupauksiinsa, ja tieto kaikesta tästä ajaa hänet palvomaan Herraansa, jonka on oppinut tietämään ja tuntemaan suuren etsintänsä ja pohdintansa päätteeksi.

Hän ei kuitenkaan vielä tiedä palvonnan suorittamisen tapaa ja velvollisuuksiaan Allahin tottelemisessa sekä salassa että julkisesti eli kaikkea sitä, mitä sharii`a opettaa noudatettavaksemme. Vasta hankittuaan siihen kuuluvan tietämyksen hän on ohittanut tiedon laakson.

Määräykset ja velvollisuudet opittuaan hän kääntyy tottelevaisuutta ja palvelemista kohti. Samalla hän muistaa kuluksen elämänsä lukemattomat synnit ja hillittömyydet ja tuntee tarvetta katua niitä ja puhdistautua ennen läheistä suhdetta Allahin kanssa. Tällöin hän saapuu Katumuksen laaksoon (luku 2) jonka kuljettuaan hän sitoutuu uskolliseen palvontaan. Silloin hän kohtaa Esteiden laakson, jonka negatiiviset voimat pyrkivät kääntämään häntä pois omistautuneisuudestaan. Hän huomaa, ettei kykene tekemään oikeutta uskonnolliselle elämälle neljän esteen vuoksi. Allahin palvelija käy toisinaan välinpitämättömäksi tai jopa luopuu palvonnastaan maallisten houkutusten, toisten ihmisten, alemman minän tai Saatanan viekoittelun tähden. Nämä esteet on voitettava, ja niistä kertoo kolmas luku. Tämä laakso on pysyvä olotila, sillä taistelu alemmaa minää (nafsia) ja Saatanaa vastaan

jatkuu läpi elämän, ja Allahin apua tarvitaan tässä laaksossa vaellettaessa.

Tämän jälkeen palvelija kohtaa toisen laakson (luku neljä), jonka neljä ongelmaa estävät häntä syventymästä palvontaan täysipainoisesti. Nämä ovat:

1) Toimeentulo: Ihmisen alempi minä yrittää pitää hänet poissa palvonnasta köyhyydellä pelottelemalla. Palvontaan antautuessaan ja maailmasta vetäytyessään hän ei pysty hankkimaan riittävää elantoa huolettavilleen.

2) Pelot ja epäilykset: Ihminen epäilee pyrkimystensä sopivuutta ja pelkää epäonnistumisia.

3) Vaikeudet ja koettelemukset: Ihminen ajattelee, että Allahin tien valitessaan hän joutuu kohtaamaan sekä vaikeuksia että ihmisten epäsuosion ja vastustuksen.

4) Kohtalo: Jumalainen kohtalo toisinaan suosii, koettelee ja on usein katkeraa niellä.

Ongelmista selvitäkseen palvelija tarvitsee:

1) täydellistä luottamusta Allahiin elatuksensa suhteen;

2) hänen on laskettava kaikki huolensa ja epäilyksensä Allahin haltuun, ja

3) kestävävä kärsivällisesti kohtaamansa vaarat ja vaikeudet, sekä

4) alistuttava Allahin tahtoon kohtalonsa suhteen.

Nämä ominaisuudet kehitettyään palvelija saapuu laaksoon, jossa havaitsee alemman minänsä palvontaan haluttomaksi ja piittaamattomaksi; se on kääntynyt oikeamielisyyttä vastaan ja kiinnostunut paheista ja synneistä. Tällaisessa tilanteessa tarvitaan kimmoke alemman minän kääntämiseksi paheista takaisin tottelevaisuuteen. Tämä kimmoke muodostuu

1) toivosta ja

2) pelosta Allahia kohtaan.

Toisin sanoen, palvelijan on toivottava Allahin hurskaudesta, oikeamielisyydestä ja hyvistä töistä lupaamaa palkkiota, sillä tämä kannustaa häntä hyveeseen. Hänen on myös ajateltava ankaraa rangaistusta, kauhua ja tuskia, jotka tuonpuoleisessa todennäköisesti odottavat häntä. Tämän pelon syttyä sydämessä ihminen luopuu tottelemattomuudesta.

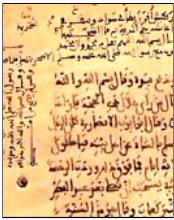
Nämä laaksot ylitettyään palvelija on vapaa omistautumaan palvonnalle ja hyvälle teoille täysipainoisesti ja asiaankuuluvalla alistuneisuudella. Hän tuntee sellaisen ominaisuuden läsnäolon, joka kannustaa häntä antautumaan palvonnalle täydellisen keskittyneesti. Keskellä omistautuneisuuttaan palvelija kuitenkin huomaa kahden vaaran uhkaavan palvontaansa: nämä ovat näyttämisen ja ihailun halu sekä ylpeys. Halu tehdä palvontansa tunnetuksi tuhoaa palvonnan syvimmän tarkoituksen totaalisesti. Joskus ylpeys herää sydämessä oikeamielisten tekojen tähden, ja palvelija alkaa tuntea itsensä hyvin uskonnolliseksi, pyhimysmäiseksi henkilöksi; näin hän lankeaa itsepetokseen ja kaikki oikeamieliset teot valuvat hukkaan. Tämä on palvontaa tuhoavien tekojen laakso, josta luvussa kuusi. Siitä selvitäkseen palvelija tarvitsee:

- 1) vilpittömyyttä ja
- 2) Allahin armoa ja armeliaisuutta.

Näiden avulla hänen on koristeltava palvontansa vilpittömyydellä ja uskollisuudella Ylevää Allahia kohtaan ja uskotava, että kaikki hänen hyvät ominaisuutensa johtuivat ainoastaan Allahin avusta ja armosta, ja hyvä onnensa Allahin armeliaisuudesta, ei omista ponnisteluista. Muutoin hänen hyvät tekonsa todennäköisesti tuhoutuvat, ja – Allah varjeltoon – hänen kohdallaan toteutuvat sanat: hän menetti sekä tämän maailman että tuonpuoleisen.

Al-Ghazali on säilyttänyt vetovoimansa näihin päiviin asti. Tämä on hänen tutkielmansa suufismista.

Imaami Al-Ghazali nauttii myös ei-muslimien piirissä suurta arvostusta. Uskonnosta riippumatta, hänen ajatuksensa pistävät ihmisen pohtimaan sielunsa liikeyhtälöitä. Elämämme on lopultakin kamppailua pelon ja toivon välimaastossa.

Islamilaisesta maailmasta kantautuu lähinnä ikäviä uutisia. Kuva alkaa yksipuolistua. Joka puolella näkyvät islamin tuntijoita, joiden mukaan kyse on väkivaltaisesta uskonnosta.

Tämä teos on osa sitä perimää, jossa ponnistellaan oman sisäisen kehityksen tiellä. Muiden ihmisten tappaminen on kaukana tämän kirjan pohdintoista. Jokainen menee omaan hautaansa. Siinä tarpeeksi huolta.

9 789524 983693

BoD^{TM}
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi